

Foto Marko Mäenpää

Många olika faktorer påverkar ullkvaliteten. Miljön i fårhuset och betet är yttre förhållande som påverkar ullkvaliteten. Fårens livsmiljö kan ha avgörande betydelse på hur ren ullen är, om den är tovad eller hur skräpig den är.

På de inre faktorerna kan man påverka utgående från produktionskedje med en balanserad utfodring. Med en passlig näring kan man påverka ullens kvalitet, dess längd, tjocklek och hållbarhet. Tidpunkten för klippningen påverkar också ullmängd och kvalitet.

Efter betesperioden är ullen ofta fri från skräp, vilket betyder att klippningen lönar sig att förlägga till slutet av betesperioden. Sett ur produktionskedje säkerställer klippning före lamning bättre kvalitet på ullen, eftersom digivningen försämrar ullens kvalitet. Detta betyder att genom att planenlighet är det möjligt att påverka positivt på den mängd ull som kan tas tillvara.

Miljö

Bra ventilation och ett torrt underlag hjälper att hålla fårhuset torrt. Torr ull tovar sig inte och hålls renare. Gott om utrymme i kättarna hjälper också ullen att bevaras fin. Med hög djurtäthet bildas mera fukt och fåren gnuggar sig mot varandra när de rör sig. Dessutom lir ullen smutsigare ifall fåren hoppar på varandra.

Foto Milla Alanco-Ollqvist

Skräpig ull.

Bra ull.

Man kan påverka ullkvaliteten både med val av strö och metod med vilken man sprider strö

Källa: Förfrågan gällande användning av ullen på fårgårdar 2020-2021

Svinnet med användning av olika former av strö

Halm + torv + kutter	Halm + torv	Halm + kutter	Halm + torv + hö	Halm + hö	Halm
3,3	2,4	2,2	3,8	2,0	2,4

Torv + hö	Hö
2,8	2,5

Mängden svinn med olika utfodringsmetoder

Bal häck	Foderbord	Båda används
2,3	1,2	2,7

Ullkappans olika delar:

1. Magen
2. Bakbenens nedre del
3. Bakbenens övre del
4. Bogarna
5. Sidans nedre del
6. Sidans övre del
7. Ryggen
8. Nacken
9. Halsen
10. Allt blir svinn

Utfodra inte fåren på ullen

Det är skäl att vid utfodring uppmärksamma att grovfoder inte hamnar på fårens rygg eller nacke. Då man använder utfodringsanläggningar som blåser ut fodret kan man använda en skiva som hindrar fodret från att flyga på fåren. Undvik sådana utfodringsanläggningar från vilket det kan falla stjälkar på fåren. Speciellt knoppen från timotej fastnar hårt i ullen. Det finns utfodringsgrindar som gnuggar bort ullen från nacken eller hasen. Detta kan å andra sidan också vara bra om det hindrar höet från att komma i kätten.

Rastgårdar och bete

Det är bra för ullen att fåret får vara ute. I rastgårdar bör man observera förflyttningsvägarna och viloplatsernas sick. En dåligt skött, träckig, fläck befämjar inte fårens välmående eller ullkvaliteten. Släpp alltså fåren ut i rastgården bara när förhållandena är gynnsamma.

Bete främjar både fårens välmående och ullens kvalitet. Gräs av god kvalitet är det bästa fodret för får. Utmaningarna på naturbeten är bl.a. kardborrar, barr och annat skräp som kan fastna i ullen, men nackdelen av dem är sällan stor. På bete lönar det sig att fästa uppmärksamhet vid viloplats och platser där vatten finns. Skugga under träd erbjuder fåren skydd och är oftast bättre för ullen än skydd under tak, där djurtätheten oftast är högre.

Utfodring

En utfodring i enlighet med produktionskedje, vilken uppfyller näringsbehovet, är också en förutsättning för en ull av god kvalitet. Ull är keratin, som behöver protein för att växa. Brister i utfodringen syns i ullen. Förutom att bristen på protein, syns också bristen på mineraler i ullen. Speciellt för tackor i slutet av dräktigheten och under digivningen, då "huvudproduktionsinriktningen" är att ge näring åt de efterkommande och producera mjölk, går största delen av näringen åt till den produktionen. Detta betyder att ullen inte är den bästa om produktionen är stor. Dessutom använder lammen sin mamma som lekplats och hoppar på ryggen, vilken försämrar ullens kvalitet. Bristtillstånd och sjukdomar försämrar ullkvaliteten. En del av ullen kan lossa då djuret är sjukt. Förutom en optimal utfodring bör man också beakta inälvparasiter. De försvagar djurets kondition och påverkar ullkvaliteten. Planering av utfodringen och att följa med konditionsklassificeringarna säkerställer tillgången på näring.

Foto Sonja Kanakaanpää

MILJÖNS INVERKAN:

- Underlaget, torrt eller vått underlag
- Luftfuktigheten, påverkar tovningen upp till 60%
- Hög eller låg djurtäthet
- Halm, hö, urin och avföring i fårhuset
- Kardborrar/kvistar/barr, diarré, mull/sand på betet

Svinnet av ullen, enligt förfrågan

Källa: Förfrågan gällande användning av ullen på fårgårdar 2020-2021

